



TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

SPRENDIMAS

ATSISAKYTI IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ TEISĖJAMS J.M. IR A. C.

2019 m. liepos 2 d. Nr. 18 P-
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija), dalyvaujant Aurelijui Gutauskui (pirmininkas), Sigitai Jokimaitei, Gintautui Būgai, Tomui Janeliūnui, Jurgitai Paužaitėi-Kulvinskienei, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Jovitai Ramanauskienei, Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnaginėjusi Lietuvos Respublikos V. M. teikimą dėl drausmės bylos iškėlimo, susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė:

Pareiškėjas V. M. (toliau – ir pareiškėjas) teikime Teisėjų etikos ir drausmės komisijai (toliau – ir Komisija) nurodė, kad jo apeliacinio skundo nagrinėjimui Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas 2018 m. lapkričio 21 d. patvarkymu sudarė teisėjų kolegiją, kurią įėjo teisėjai J. M. (Kolegijos pirmininkė ir pranešėja, V.N.ir E. R. Minėta teisėjų kolegija 2018 m. gruodžio 18 d. skundą išnaginėjo ir pranešė, kad procesinį sprendimą skelbs 2019 m. sausio 16 d.12 val. 45 min. 2019 m. sausio 16 d. proceso dalyviams pranešta, jog procesinio sprendimo paskelbimas perkeliamas į 2019 m. sausio 18 d. 11 val. 30 min. Pareiškėjas nurodė, kad gavęs Vilniaus apygardos teismo 2019 m. sausio 18d. nuosprendį paaiškėjo, jog byla išnaginėjo bei nuosprendį priėmė ir jį pasirašė Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus kolegija, susidedanti iš teisėjų A.C., J. M. (Kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir V.N., t.y. nuosprendį pasirašė bylos nenagrinėjęs teisėjas A. C.. Pareiškėjo teigimu, teisėjas A. C. nenagrinėjęs baudžiamosios bylos, bet joje priimdamas ir pasirašydamas apkaltinamąjį nuosprendį, pažeidė Teisėjų etikos kodekso nurodytus reikalavimus ir tokiu būdu diskreditavo Lietuvos teismus. Taip pat pareiškėjas nurodo, kad teisėja J. M., žinodama, kad teisėjas A.C. bylos nenagrinėjo, tačiau į nuosprendį įrašydama teisėją A. C. ir duodama jam pasirašyti pažeidė Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio reikalavimus bei diskreditavo Lietuvos teismus, dėl ko ir jai keltina drausmės byla.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija įpareigojo Vilniaus apygardos teismą dėl teikime nurodytų aplinkybių atlikti tyrimą. Vilniaus apygardos teismo komisija, sudaryta Vilniaus apygardos teismo 2019 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. V-105 „Dėl Komisijos atlikti tyrimą Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų patvirtinimo“, atlikto tyrimą ir pateikė Komisijai teikimo dėl drausmės bylos iškėlimo teisėjams A. C., J. M. ir R. R. tyrimo išvadą (toliau – išvada).

Išvadoje nurodyta, kad Komisija nustatė, jog baudžiamoji byla pagal V. M. pateiktą apeliacinį skundą buvo nagrinėjama Vilniaus apygardos teisme. Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko A. B. 2018 m. lapkričio 21 d. patvarkymu buvo sudaryta teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų J. M., V. N. ir E. R.

Kolegijos pirmininke ir bylos pranešėju buvo paskirta teisėja J. M. Teismo posėdžio protokole 2018 m. buvo nurodyta, kad baudžiamąją bylą nagrinėjo Vilniaus apygardos teismo

Baudžiamųjų bylų kolegija, susidedanti iš kolegijos pirmininkės J. M., teisėjų V. N. ir E.R. Teismo posėdžio protokole nurodyta, kad sprendimas bus skelbiamas 2018 m. sausio 16 d. 12 val. 45 min. teismo posėdžio protokole nurodyta, kad proceso dalyviai išklausti procesinio sprendimo neatvyko ir procesinio sprendimo paskelbimas perkeliamas į 2019 m. sausio 18 d. 11 val. 30 min. Pažymima, kad abu teismo posėdžio protokolai pasirašyti posėdžių sekretorės A.S. Vilniaus apygardos teismo nuosprendžiu V. M. apeliacinis skundas buvo patenkintas iš dalies, Vilniaus regiono apylinkės teismo Vilniaus rajono rūmų 2018 m. spalio 23 d. nuosprendis dalyje dėl bausmės paskyrimo pakeistas. Minėtame nuosprendyje nurodyta, kad baudžiamąją bylą išnagrinėjo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų A.C., J. M. ir V. N. nuosprendžio 8 lape yra šių teisėjų parašai. Išvadoje nurodoma, kad perklausius Vilniaus apygardos teismo 2018 m. gruodžio 18 d. posėdžio garso įrašą, esantį LITEKO duomenų bazėje, nustatyta, kad kolegijos pirmininkė pranešė, kad kolegijos sudėtį sudaro teisėjai V.N, J. M.ir E. R. 2019 m. sausio 18 d. nuosprendyje, kuriuo V. M. paskrta bausmė sumažinta, buvo įrašyta bylą išnagrinėjusi teismo sudėtis: kolegijos pirmininkė ir pranešėja J.M., teisėjai A. C. ir V. N., šie teisėjai priimtą nuosprendį ir pasirašė. Šiuo metu minima baudžiamoji byla yra Lietuvos Aukščiausiam Teisme, kadangi yra priimtas V.M. kasacinis skundas. Komisijos išvadoje nurodyta, kad ištyrus pareiškėjo nurodytas aplinkybes dėl Vilniaus apygardos teismo 2019 m. sausio 18 d. nuosprendžio priėmimo aplinkybių, Komisija konstatavo, baudžiamąją bylą pagal V. M. pateiktą apeliacinį skundą išnagrinėjo Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus kolegija, susidedanti iš teisėjų J. M. (koegijos pirmininkė ir pranešėja), V. N. ir E. R., o nuosprendį priėmė ir pasirašė Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų A. C., J. M. ir V. N, t.y. nuosprendį pasirašė bylos nenagrinėjęs teisėjas A.C. Komisija išvadoje konstatavo, kad nėra pagrindo daryti išvados, kad teisėjas A. C. tyčia pasirašė nuosprendyje byloje, kurios nenagrinėjo ar, kad siekė kitokio sprendimo nei buvo sutarusi bylą nagrinėjusi kolegija. Taip pat nėra jokio pagrindo teigti, kad teisėja J.M, klaidingai įrašiusi byloje nedalyvavusį teisėją į nuosprendį ir jį pateikusį pasirašyti bylos nenagrinėjusiam teisėjui, būtų siekusi suklastoti nuosprendį ar priimti kitokį sprendimą, nei buvo suderinusi su bylą nagrinėjusiais teisėjų kolegijos nariais. Komisija išvadoje pabrėžė, kad tokio pobūdžio situacija Vilniaus apygardos teisme yra išskirtinė, susiklosčiusi dėl teisėjų trūkumo, smarkiai išaugusio darbo krūvio bei komisijos vertinama kaip žmogiškas techninio pobūdžio suklydimas. Komisija išvadoje akcentavo, kad teisėjai A. C., J. M. ir V. N. iki tiriamo įvykio beveik metus dirbo nuolatinėje teisėjų kolegijoje, o teisėjo E. R. skyrimas į kolegiją buvo nulemtas teisėjo A. C. atostogų, kas lėmė ir teisėjų A. C. bei J. M. suklydimą.

Teisėja J. M. Teisėjų etikos ir drausmės komisijai pateiktame rašytiniame paaiškinime nurodė, kad baudžiamoji byla pagal nuteistojo V. M. apeliacinį skundą dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo Vilniaus rajono rūmų 2018 m. spalio 23 d. nuosprendžio, kuriuo V. M. pripažintas kaltu pagal Baudžiamojo kodekso 284 straipsnį, apeliacine tvarka buvo nagrinėjama teismo posėdyje 2018 m. gruodžio 18 d. Bylą teismo posėdyje nagrinėjo Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų skyriaus pirmininko 2018 m. lapkričio 21 d. patvarkymu sudaryta teisėjų kolegija, susidedanti iš V. N., E. R, J. M.. Išnagrinėjusi bylą, nurodo teisėja, teisėjų kolegija aptarė procesinio sprendimo pagrindinius motyvus bei rezultatą. Nuosprendis byloje buvo rašomas pagal išnagrinėjusios teisėjų kolegijos sprendimą dėl apelianto skundo. Surašant nuosprendžio projektą, jame klaidingai įrašyta, kad teisėjų kolegijoje, nagrinėjusioje bylą, dalyvavo ne teisėjas E.R., o teisėjas A. C. kuris nebuvo baudžiamąją bylą nagrinėjusios teisėjų kolegijos narys. Teisėjas A.C. baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu buvo teismo pirmininko įsakymu sudarytos nuolatinės teisėjų kolegijos (A.C., V. N., J. M.) narys, todėl jo pavardė klaidingai buvo įrašyta vietoje teismo posėdyje dalyvavusio teisėjo E. R. Teisėja J. M. pažymėjo, kad dėl didelio darbo krūvio teismo procesinio sprendimo paskelbimas buvo perkeltas į 2019 m. sausio 18 d. 11 val. 30 min., suderinus su teisėja V. N. bei pagal nuosprendžio projektą klaidingai įrašytu teisėju A. C. Laikotarpiu nuo

2018 m. gruodžio 16 d. iki 2019 m. sausio 18 d., dalyvaujant teisėjui A. C., kaip nuolatinės teisėjų kolegijos nariui, buvo skelbiami procesiniai sprendimai, teismo posėdžiuose nagrinėjamos tiek apeliacinės, tiek pirmosios instancijos bylos. Klaida 2019 m. sausio 18 d. nuosprendyje liko nepastebėta. Teisėja paaiškino, kad nuosprendį prieš jo paskelbimą nunešė pasirašyti teisėjui A. C., pasakydama kokioje byloje pasirašomas nuosprendis, klaidingai nurodydama, kad jis dalyvavo šioje byloje ir suklaidindama dėl bylos aplinkybių. Teisėjas A. C. nuosprendį pasirašė. Teisėja tai pat nurodė, kad bylą išnagrinėję kolegijos nariai (V. N., E. R., J.M.) priėmė sprendimą dėl apeliacinio skundo. Nuosprendis surašytas pagal bylą išnagrinėjusios teisėjų kolegijos sprendimą, todėl nebuvo jokio suinteresuotumo bei tikslų vietoje bylą nagrinėjusio teisėjo E. R., teismo procesiniame sprendime įrašyti byloje nedalyvavusį teisėją, tai įvyko dėl žmogiškos klaidos. Teisėja J. M. paaiškiniame nurodė, kad prisiima visą kaltę ir atsakomybę dėl teisėjų E. R. ir A. C. suklaudinimo bei apgailėstauja, jog dėl minėto situacijos bylos proceso dalyviams kilo abejonės dėl teismo nešališkumo, pareigingumo bei profesionalumo.

Teisėjas A. C. Teisėjų etikos ir drausmės komisijos raštu paprašė remtis jo paaiškinimu, pateiktu Vilniaus apygardos teismo komisijai. Teisėjas teikdamas paaiškinimo dėl V. M. skundo nurodė, kad iki 2019 metų pavasario dirbo nuolatinėje kolegijoje su teisėjomis J. M. ir V. N. 2019 m. sausio viduryje teisėja J. M. perspėjo, kad sprendimas mūsų kolegijos išnagrinėtoje apeliacinėje byloje bus skelbiamas ne 2019 m. sausio 16 d., bet 2019 m. sausio 18 d. Paskelbimo dieną, ryte, teisėja J. M. atnešė sprendimą, kurį, perskaitęs ir aptaręs su teisėja, pasirašė. Tik vėliau sužinojo, kad įvyko klaida. Šioje byloje vietoje teisėjo A.C, dalyvavo, teisėjas E. R. Teisėjas A. C., motyvuodamas intensyviu bylų nagrinėjimo Vilniaus apygardos teisme tvarkaraščiu, išreiškė prašymą teikimą nagrinėti jam nedalyvaujant.

Teisėjų etikos ir drausmės Komisijos posėdyje teisėja J.M. patvirtino rašytiniuose paaiškinimuose nurodytas aplinkybes bei jų vertinimą. Atsakydama į Komisijos narių klausimus nurodė, kad apie nuosprendyje padarytą klaidą sužinojo 2019 m. gegužės pradžioje, kai pareiškėjas kreipėsi į Teisėjų tarybą, taip pat su ja susisiekė žiniasklaidos atstovai.

Drausmės bylą teisėjams J. M. ir A. C. kelti atsisakytina.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinančios priežasties.

Vadovaudamasis Teisėjų etikos kodekse įtvirtintu pareigingumo principu, teisėjas privalo nepažeisti įstatymų ir kitų teisės aktų, surašyti procesinius dokumentus taip, kad jie atitiktų įstatymų ir valstybinės kalbos reikalavimus, savo pareigas atlikti nepriekaištingai, laiku ir profesionaliai; gilintis į nagrinėjamų bylų esmę, vengti skubotumo ir paviršutiniškumo, tačiau nevilkinti teismo proceso (15 straipsnio 1, 2, 3, 4 punktai).

Nagrinėjamu atveju Komisijos prašoma įvertinti, ar teisėjų J. M. ir A. C. veiksmuose nėra drausminės atsakomybės požymių, t.y. ar yra pagrindas pripažinti, kad teisėjai aiškiai aplaidžiai atliko savo pareigas dėl to, kad J. M., būdama baudžiamąją bylą nagrinėjusios kolegijos pirmininke ir pranešėja, 2019 m. sausio 18 d. paskelbdama teismo nuosprendį, kurį pasirašė bylos nagrinėjime nedalyvavęs teisėjas A. C., veikė neapdairiai ir nerūpestingai, nes nepatikrino kolegijos sudėties ir teisėjų parašų, taip pat nebuvo atidi ir rūpestinga; o teisėjas A. C. turėjęs atlikti

pareigas nepriekaištingai ir profesionaliai, jas atliekant vengti skubos, nebūdamas baudžiamąją bylą nagrinėjusios teisėjų kolegijos sudėtyje, nenagrinėjęs baudžiamosios bylos, neapdairiai pasirašė 2019 m. sausio 18 d. teismo nuosprendį.

Pažymėtina, kad nagrinėjant bylas gali būti padaromos tiek materialinės ir /ar taikymo klaidos, tiek procesiniai pažeidimai, kurių ištaisymo galimybė yra numatyta įstatymuose, pasinaudojant instancine teismų sistema. Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas 2006 m. sausio 16 d. nutarime yra pasisakęs, kad teismų instancinės sistemos paskirtis yra šalinti galimas žemesnių instancijų teismų klaidas, bei neleisti, kad būtų įvykdytas neteisengumas, ir tokiu būdu apsaugoti asmens bei visuomenės teises ir teisėtus interesus.

Be to, Konsultacinės Europos teisėjų tarybos nuomonės „Dėl profesinio teisėjų elgesio, ypač etikos, teisėjo pareigoms netinkamo elgesio, nešališkumo principų ir taisyklių“ 55 ir 60 punktuose nustatytas teisinis reglamentavimas suponuoja, kad teismų klaidos, nesvarbu, ar jos susijusios su teisingumo vykdymu arba teismo procesu, aiškinant ir/ar taikant teisės aktus, gali būti ištaisomas tik instancine tvarka, o drausminės nuobaudos skyrimas galimas tik už šiurkštų ir pasipiktinimą keliančių teisėjo elgesį.

Komisija ne kartą savo sprendimuose yra preziumavusi, kad teisėjams yra keliamai ypatingi profesiniai ir etikos reikalavimai. Teisėjas, vykdydamas Konstitucijoje nustatytą pareigą, vykdyti teisingumą, turi ypač jausti atsakomybę kaip jis vykdo teisingumą. Tačiau svarbu pažymėti, kad vertinant teisėjo poelgius profesinės etikos prasme ir konstatuojant esant drausminės atsakomybės požymių, gali būti pripažintos tokios klaidos, kurios kelia pagrįstą visuomenės pasipiktinimą, neatitinka elementarių teisėjo profesinių standartų, o jų ištaisymo galimybė nėra numatyta procesiniuose teisės aktuose.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2014 m. kovo 10 d. sprendime Nr. KT9-S6/2014 „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gruodžio 21 d. nutarimo nuostatų išaiškinimo“ išaiškino, kad teisėjui gali būti taikomos drausminės atsakomybės priemonės, jeigu teisėjas nuolat daro šiurkščias, akivaizdžias teisės aiškinimo ir (arba) taikymo klaidas ir (arba) tokio pat pobūdžio proceso įstatymų pažeidimus. Tai gali reikšti, kad teisėjas, vykdydamas teisingumą, netinkamai atlieka savo pareigas (be kita ko, bylas nagrinėja aplaidžiai, nesigilina į bylos medžiagą) ir (arba) neatitinka jam keliamų profesinės kvalifikacijos reikalavimų.

Nagrinėjamu atveju, Komisija, išnagrinėjusi teikimą, įvertinusi Vilniaus apygardos teismo pirmininko sudarytos komisijos išvadą, teisėjų pateiktus paaiškinimus, konstatuoja, kad, nagrinėjant baudžiamąją bylą apeliacine tvarka, teisėjai J. M. ir A. C. padarė klaidų, t.y. 2019 m. sausio 18 d. nuosprendyje įrašyta neteisinga bylą nagrinėjusios kolegijos sudėtis, nes vietoje bylą nagrinėjusios teisėjų kolegijos nario E. R. įrašytas teisėjas A. C. Komisijos vertinimu, padarytos klaidos neatitinka pareigingumo principo turinio reikalavimų.

Tačiau Komisija pripažįsta, jog tai, kad teisėjai A. C., J. M. ir V. N. iki nagrinėjamo įvykio beveik vienerius metus dirbo nuolatinėje teisėjų kolegijoje, o teisėjas E. R. į kolegiją buvo paskirtas teisėjo A. C. atostogų metu, turėjo įtakos teisėjų J. M. ir A. C. suklydimui. Taip pat Komisija pripažįsta svarbiomis aplinkybėmis tai, kad šis atvejis yra vienkartinis, teisėjai padarytą klaidą vienareikšmiškai pripažįsta ir dėl to nuoširdžiai apgailestauja.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija daro išvadą, kad teisėjų J. M. ir A. C. veiksmuose yra Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnyje nurodyto pareigingumo principo pažeidimo požymių, tačiau Komisija, atsižvelgdama į tai, kad teisėjai pripažįsta padarę aptartas klaidas, atsižvelgdama į padaryto nusižengimo pobūdį ir pasekmes, teisėjų J. M. ir A. C. ilgametį darbą, į tai, kad teisėjai nuoširdžiai dėl susiklosčiusios situacijos apgailestauja, daro išvadą, jog apsvarstymas Komisijoje yra pakankamas poveikis teisėjams, todėl nėra pagrindo iškelti jiems drausmės bylas.

Vadovaudamasi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos 44.3 nuostatų punktu, Teisėjų etikos ir drausmės komisija

nusprendžia:

atsisakyti iškelti drausmės bylą Vilniaus apygardos teismo apygardos teismo teisėjams J. M. bei A. C.

Komisijos nariai:

Aurelijus Gutauskas

Sigita Jokimaitė

Tomas Janeliūnas

Jurgita Paužaitė – Kulvinskiene